

Veli Bilgilendirme Programının İlk Okuma Yazma Sürecine Katkısı Hakkındaki Veli ve Öğretmen Görüşleri¹

Parent and Teacher Views about the Contribution of Parent Informing Program to The First Reading and Writing Process

Nurcan KILIÇ² Yılmaz GEÇİT³

Makale Türü/ Article Type: Araştırma Makalesi / Research Article

Başvuru Tarihi/ Application Date: 05.04.2022

Kabul Tarihi/ Accepted Date: 08.06.2022

Atıf İçin / To Cite This Article: Kılıç, N. ve Geçit, Y. (2022). Veli bilgilendirme programının ilk okuma yazma sürecine katkısı hakkındaki veli ve öğretmen görüşleri. *Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (REFAD)*, 2(1), 1-26.

ÖZ: Bu araştırma, veli bilgilendirme programının ilk okuma yazma sürecine katkısını incelemek amacıyla nitel yaklaşıma dayalı hazırlanmış olup araştırmanın modeli özel durum çalışmasıdır. Araştırmanın çalışma grubunu, 2016-2017 eğitim- öğretim yılında birinci sınıf okuyan 41 öğrenci, bu öğrencilerin velileri ve sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır. Veriler betimsel analize uygun olarak analiz edilmiştir. Araştırmada velilerin çocuklarını yanlış yönlendirme davranışından kaçındıkları, süreci daha bilinçli yönetmeye ve öğretmenle daha fazla iletişim kurmaya çalıştıkları gözlemlenmiştir. Bu durumun öğrencilere olumlu yansıdığı, öğrencilerin okuma yazmaya daha çabuk geçtiği, başaramıyorum gibi olumsuz benlik algısı geliştirmelerini önlediği tespit edilmiştir. Bu programa matematik dersi kazanımları da eklenerek velilerin ilk okuma ve yazma sürecine yönelik farkındalıkları artırılabilir. MEB tarafından tüm birinci sınıf velilerine kapsamlı bir el kitabı hazırlanabilir.

Anahtar sözcükler: İlk Okuma Yazma Öğretimi, Sese Dayalı Cümle Yöntemi, Okuma ve Yazma

ABSTRACT: This research has been prepared based on a qualitative approach in order to examine the contribution of the parent information program to the initial literacy process, and the model of the research is a case study. The study group of the research, consists of 41 first- year students, their parents and classroom

¹ Bu çalışma Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi BAP birimi tarafından 2015.53002.105.01.03 nolu proje kodu ile desteklenmiştir. Ayrıca RTEÜ Sosyal Bilimler Enstitüsünce kabul edilen yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

² Müdür Yardımcısı, Ören ilkokulu, nurcan198992@gmail.com, ORCID:0000-0003-4231-7316

³ Prof. Dr., Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, yilmaz.gecit@erdogan.edu.edu.tr, ORCID:0000-0002-7853-653X

teachers in the 2016- 2017 academic year. The data were analyzed in accordance with descriptive analysis. In the study, it was observed that parents avoided misdirecting their children, tried to manage the process more consciously and to communicate more with the teacher. It has been determined that this situation reflects positively on the students, and it prevents them from developing negative self-perceptions such as I can't succeed. By adding mathematics course outcomes to this program, parents' awareness of the first reading and writing process can be increased. A comprehensive handbook can be prepared by the Ministry of National Education for all first-year parents.

Keywords: First Literacy Teaching, Sound Based Sentence Method, Reading and Writing

1. GİRİŞ

Günümüzde bireylerin çağdaş toplumun işlevsel bir üyesi olabilmesi, kendi hayatını düzenleyebilmesi, özgür, bağımsız ve katılımcı bir kişilik oluşturabilmesi, çağdaş bir dünya görüşü kazanabilmesi okuryazar olabilmesiyle olasıdır (Çelenk, 2005). Bu durum okuma yazmanın insan yaşamındaki önemini ortaya koymaktadır. Basit okuryazarlık günümüz toplumsal hayatında işlevselliğini kaybetmiştir. Çünkü bu durum verilen harfleri seslendirmekten öteye gidememektedir. Çocuk öğrendiklerini yaşam koşullarını olumlu yönde etkileyecek şekilde kullanamıyorsa verilen okuma yazma eğitimi amacına ulaşamamış demektir.

Öğrenci okula başladığında ondan ilk beklenen okuma yazma becerisi kazanmasıdır (Gündüz ve Çalışkan, 2013). Okuma yazmanın hem eğitim hayatını hem de günlük hayatı doğru anlamlandırma rolü oldukça fazladır. Anlama becerisinin temeli ilk okuma yazma öğretimi ile atılır. İlk okuma ve yazma öğretimi gerçekleştirilirken de okuma yazma birbirinden ayrı düşünülmemelidir. Öğrenciden beklenen okuduğunu doğru anlayabilmek ve kendini yazılı olarak da ifade edebilmektir (Çelenk, 2006: 14). Dolayısıyla ilk okuma yazma eğitiminin başarısı, sonrasında devam edecek olan eğitim hayatının başarısının da belirleyicisi olmaktadır. Yapılan çalışmalar (Karaçay, 2011; Ogano, 2012; Strickland ve Riley-Ayers, 2006) da bu durumu ortaya koymaktadır. Okuma yazma öğretiminin hangi yöntem ve tekniklerle gerçekleştirilmesi gerektiği ise araştırmalara konu olmuş ve dönem dönem farklı yöntem ve teknikler kullanılmıştır. Türkiye’de günümüze doğru sırasıyla kullanılan yöntemler şunlardır: harf yöntemi, kelime yöntemi, cümle yöntemi, karma yöntem, ses temelli cümle yöntemi (Öz, 2005: 10). Cümle çözümleme yöntemi ise günümüzde en çok kullanılan okuma yazma yöntemidir. 1936, 1948, 1968 yıllarında hazırlanan ilköğretim programlarında cümle yöntemi kullanılması kararlaştırılmış ve ilk okuma yazma öğretimi bu yöntemle gerçekleştirilmiştir (Güteryüz, 2004: 56- 57). Türkiye PISA araştırmalarında okuma alanında 441 puan almış ve 41 ülkenin bulunduğu listede sonlarda yer almıştır. Bu sonuçlar neticesinde birçok ülkede okullardaki öğretim yöntemleri ve kazandırılması amaçlanan beceriler, bu becerilerin kazandırılma düzeyleri sorgulanmaya başlanmış, bir taraftan da bu alanda başarılı olan ülkelerin eğitim durumları mercek altına alınmıştır.

Güneş (2007), cümle çözümleme yönteminden alınan dönütler doğrultusunda kendisinin de başkanlık yaptığı MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, 1-5. Sınıflar Türkçe Öğretim Programını Geliştirme Özel İhtisas Komisyonunca Ses Temelli Cümle Yönteminin geliştirildiğini, yöntemin 9 ilde seçilen 120 pilot okulda 2004-2005 öğretim yılı boyunca denendiğini belirtmektedir. Uygulamanın başarılı sonuçlar vermesi üzerine yöntem 2005-2006 öğretim yılından itibaren ülke genelinde uygulanmaya başlanmıştır. Yöntemle ilgili ayrıntılar alt başlıklarda sunulmuştur. MEB (2005) programında, bu yöntemle geçme gerekçesi olarak: İlköğretimde, ilk okuma yazma öğretimi büyük önem taşımaktadır. Bu sürede öğrenci sadece okuma yazma öğrenmemekte ayrıca Türkçeyi

doğru, etkili, güzel kullanma, karar verme, problem çözme ve iletişim kurma gibi temel becerileri kazanmaktadır.

Ses temelli cümle yöntemi ilk okuma yazma öğretimi için seçilen en son yöntemdir ve günümüzde güncelliğini korumaktadır. Ses temelli cümle yönteminde amaç sesler verilmeye başlandıktan sonra en kısa sürede anlamlı kelime ve cümlelere ulaşmaktır. Bu yöntemde sesler belli bir sıra ile öğrencilere verilir. Sesler verilmeye başlandıktan sonra hece, kelime ve cümleler oluşturularak öğrencinin okuryazarlığa ulaşılması hedeflenir. Yöntemde okuma ve yazma ayrı değil birlikte ele alınır, okunan her öge yazılırken yazılan her öge de okunur (MEB, 2005). Güneş'e göre (2005), bu yöntemin faydaları şunlardır:

- Çok sayıda hece, kelime ve cümle kullanma şansı olduğu için okuma yazma öğretimi daha işlevsel gerçekleştirilmektedir.
- İşlek ve anlamlı heceler üretildiğinden daha çok kelime ve cümle yapmaya olanak tanımaktadır.
- Öğrenciyi ezbere yönlendirmemektedir.
- Daha çok öğrenciden bilgiyi yapılandırması beklenmektedir.
- Öğrenci sürece daha aktif katılmakta ve öğrencinin yaratıcılığı gelişmektedir.
- Parça oluşturmak öğrenci için daha kolay olmaktadır.
- Kullanılan kelime ve cümleler öğrencinin yaşantısından seçildiği için anlama düzeyini artırmaktadır.
- Yöntemin uygulanması ve izlenmesi kolaydır.
- Türkçenin fonetik yapısına uygundur.
- Öğretim kolaydan zora gitmektedir.
- İşlevsel olmayan tekrarlardan kaçınılmaktadır.

Yalnız hangi yöntem tercih edilirse edilsin ilk okuma yazma öğretiminde başarıyı etkileyen etmenlere dikkat etmek gerekmektedir. Bunlar: öğrenci, aile ve çevre, okul, Türkçe programı, öğretmen yeterlilikleri, okul öncesi eğitimidir. Bu süreçte öğretmen, öğrenci ve velilere birçok görevler düşmektedir.

Çocuğun yaşantısındaki en önemli faktör ailedir. Ailenin çocuğuna karşı tutumu, okula karşı algısı, çocuğunu okutmak isteyip istememesi öğrencinin okul başarısını etkilemektedir. Diaz (1989 akt, Satır, 1996), yaptığı araştırmada anne baba desteğinden mahrum olan çocukların okul başarısının düşük, sınıfta kalma oranının yüksek olacağını ifade etmiştir. Yine bu araştırmada aile içi geçimsizlik yaşanmasının öğrencinin okul başarısını olumsuz etkileyeceği belirtilmiştir. Çocuğunun eğitim

yaşantısını destekleyen ailelerin çocuklarının daha başarılı olacağı sonucuna varılmıştır. Ailenin, çocuğunun eğitimindeki gücü tartışma götürmez bir konudur. Okul çağındaki çocuğun eğitiminin aileden bağımsız ve kopuk olması düşünülemez. Ailenin eğitsel ortamı; öğrencinin okulda öğrendiklerini pekiştirebilir veya köreltebilir (Ahioglu, 2006). Çocuğun eğitimindeki rolü bu kadar önemli olan ailelerin ilk okuma yazma öğretiminde kullanılan yöntem “ses temelli cümle yöntemi” hakkındaki bilgileri, görüşleri, yönteme yaklaşımları hem süreci hem de sonucu etkilemektedir.

1.1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmada amaçlanan ilk okuma ve yazma öğretimi sürecinde velilerden kaynaklı sorunların giderilmesine yönelik hazırlanan “Veli Bilgilendirme Programının” öğrenci başarısına katkısı olup olmadığını belirlemektir. Bu amaca ulaşabilmek için öncelikle velilerden kaynaklı sorunların detaylı olarak tespit edilmesi gerekmektedir. Sonrasında tespit edilen sorunları çözüme kavuşturacak bir programın hazırlanması ve hazırlanan programın ilk okuma ve yazma sürecinde çocuğu olan veliye uygulanarak çocuğunun eğitimine katkı sağlayıp sağlamadığını tespit etmektir.

1.2. Problem Durumu

Velilere uygulanan ilk okuma ve yazma bilgilendirme programının öğrenci başarısına katkısı hakkındaki öğretmen ve veli görüşleri nelerdir?

1.2.1. Alt Problemler

1. Öğretmenlere göre ilk okuma ve yazma sürecinde velilerden kaynaklanan sorunlar nelerdir?
2. Velilere göre, velilerin ilk okuma ve yazma sürecinde yaşadıkları sorunlar nelerdir?
3. Öğretmenlere göre velilere uygulanan ilk okuma yazma eğitim programının öğrenci başarısına etkisi nelerdir?
4. Velilere göre aldıkları ilk okuma ve yazma eğitim programının öğrenci başarısına etkisi nelerdir?

2. YÖNTEM

Araştırma nitel yaklaşıma dayalı hazırlanmıştır. Veriler betimsel analize uygun olarak yorumlanmıştır. Bu araştırmanın modeli özel durum çalışmasıdır. Özel durum çalışması bir durumu araştırmayı nitelemektedir. Bu yöntem ile daha çok “nasıl, niçin, ne” sorularına cevap aranır. Buradaki asıl amaç; bazı genel teorileri aydınlatmak için incelenen durumu etraflıca tanıtmaktır. Özel durum çalışması, veri toplama kaynaklarını (görüşme, gözlem, anket, doküman vb.) tümünü kapsayabilen bir şemsiye olarak tanımlanmaktadır (Çepni, 2009: 44). Bu araştırmada birincil kaynaklardan anket tekniği ve görüşme formu kullanılmıştır. Amaç genelleştirilebilir veriler elde

etmektedir (Kus, 2003). Anket ile geniş kitlelere ulaşmak, araştırmayı büyük gruplara dayandırmak mümkün olacaktır. Anket anonimliği sağlama özelliği dolayısıyla nesnelliğin daha yüksek olduğu bir yöntemdir (Balcı, 2005).

2.1. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, Erzurum ili Aşkale ilçesinde bulunan 34 ilkokuldan, seçkisiz örneklem yöntemiyle belirlenen iki birinci sınıfın 41 öğrencisi, 41 velisi ile sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır. Ayrıca çalışma grubu ile araştırmaya başlamadan önce, İlk okuma ve yazma öğretimi aşamasında velilerin karşılaştığı sorunların tespiti için 1. sınıf okutmuş seçkisiz seçilen 40 sınıf öğretmeni ve aynı dönemde ve bir önceki eğitim öğretim yılında çocuğu 1. sınıf okumuş 100 veli ile anket yapılmıştır. Yine ankete katılan veliler arasından seçkisiz seçilen 5 veli ile görüşme yapılmış ve veriler elde edilmiştir.

Tablo 1: Çalışma Grubu Dağılımları

	Çalışma Grubu		
	Öğretmen	Veli	Öğrenci
Velilerden Kaynaklı Sorunların Tespiti Aşamasında	40	100	X
“Veli Bilgilendirme Programının” Etkililiğinin Tespiti Aşamasında	2	41	41

Tablo 2: Öğretmenlerin Hizmet Sürelerine ve Cinsiyetlerine; Velilerin Eğitim Düzeylerine, Yaşlarına ve Ekonomik Gelir Düzeylerine Göre Dağılımları

			f	%	Toplam
Öğretmen	Hizmet Yılı	0- 5 yıl	21	8,4	40
		6- 10 yıl	13	5,2	
		11- 15 yıl	4	1,6	
		16- 20 yıl	2	0,8	
		Cinsiyet	Kadın	24	
		Erkek	16	6,4	
Veli	Eğitim Düzeyi	İlkokul	40	40	100
		Ortaokul	36	36	
		Lise	12	12	
		Üniversite	5	5	
		Okuryazar değil	7	7	
	Yaşı	20- 24 yaş	33	33	
		25- 34 yaş	47	47	
		35- 44 yaş	14	14	
		45- üstü	6	6	
		Ekonomik	0- 1000 tl	57	57
Gelir Düzeyleri	1000- 2000 tl	32	32		
	2000 tl- üstü	11	11		

Tablo 1’de araştırmanın çalışma grubu gösterilmektedir. Öğretmenlerin hizmet sürelerine, cinsiyetlerine göre dağılımı, velilerin eğitim, yaş, ekonomik düzeylerine göre dağılımı ise Tablo 2’de gösterilmiştir.

Araştırma verilerine göre 20 yıl üzeri hariç her hizmet süresinden öğretmen ile görüşüldüğü anlaşılmıştır. Ankete katılan öğretmenlerin hizmet sürelerinin, 1-5 yıllık %8,4, 6-10 yıllık %5,2, 11-15 yıllık %1,6, 16-20 yıllık %0,8 oranında olduğu görülmüştür. Ankete katılan öğretmenlerin %9,6’sının bayan, %6,4’ünün erkek olduğu görülmüştür. Ankete katılan velilerin %40’ının ilkökul, %36’sının ortaokul, %12’sinin lise, %5’inin üniversite mezunu olduğu, %7’sinin okuryazar olmadığı görülmüştür. Ankete katılan velilerin yaş dağılımlarının, 20- 24 yaş %33, 25- 34 yaş %47, 35- 44 yaş %14, 45 yaş- ... %6 oranında olduğu anlaşılmıştır. Her yaş grubundan velinin araştırmaya katıldığı, velilerin 25- 35 yaş arasında daha fazla bir yüzdelik dilime sahip olduğu görülmüştür. Velilerin %57’si 0- 1000 TL , %32’si 1000- 2000 TL , %11’i 2000- ...TL gelire sahiptir. Velilerin yarısından fazlasının düşük ekonomik gelir düzeyinde olduğu görülmektedir.

2.2. Verilerin Toplanması

Veri toplama aracı geliştirilirken aşağıdaki yollar izlenmiştir.

2.2.1. Velilerden Kaynaklı Sorunların Tespiti Aşamasında

Öncelikle ilk okuma ve yazma öğretimi sürecinde veli ve öğretmenlerle anket yapılmış, veli görüşleri alınmış, literatür taraması yapılmış ve veli boyutunda yaşanan sorunlar tespit edilmiştir. Yapılan literatür taramasından elde edilen sonuçlara göre ilk okuma ve yazma süreci öğretmen görüşlerine dayalı değerlendirilmiş, veliler bu sürece dahil edilmemiştir. Bu tespit ile birlikte hem literatür taramasından elde edilen verileri detaylandırabilmek hem de öğretmenlerden doğrudan veri elde edebilmek için birincil veri kaynaklarından olan anket veri toplama metoduna başvurulmuştur. Bu ankete paralel bir anket de 2015-2016 eğitim öğretim yılında birinci sınıf okumuş öğrencilerin velileri ve çocuğu önceki yıllarda birinci sınıf okumuş veliler için hazırlanmıştır. Anket formu hem velilere hem de öğretmenlere dönük birbirini tamamlayıcı sorular şeklinde hazırlanmıştır.

Anket formu hazırlanırken veri toplama aracının geliştirilmesine başlamadan önce, konu ile ilgili araştırmalar, yayın ve kaynaklar taranmış, benzer anketler incelenmiştir. Elde edilen veriler ışığında anket formunun geliştirilmesine geçilmiş ve ilk olarak kuramsal çerçeve dikkate alınarak İlk Okuma ve Yazma hakkında araştırma konusuna bağlı kalınarak çeşitli kaynaklardan bilgiler derlenmiştir. Sonrasında anket formu için 8 probleme veri toplamak amacıyla toplam 47 maddeden meydana gelen madde havuzu oluşturulmuştur. Hazırlanan anket formu tez danışmanı ve biri ölçme değerlendirme, üçü eğitim bilimleri dalında olmak üzere dört uzman ve iki sınıf öğretmeni tarafından

incelenmiş, uzmanların görüşleri alınarak anket maddeleri tekrar düzenlenmiştir. Anketin uygulanması için anketin uygulanacağı okullar belirlenmiş, bu bağlamda Aşkale İlçe Milli Eğitim Müdürlüğünden uygulama yapmak için gerekli izinler alınmıştır.

Veri toplama aracı 3 bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde anketi cevaplayacak olan öğretmen ve velilere anketin hangi amaçla yapıldığı hakkında bilgi verilmiştir. İkinci bölümde veli ve öğretmenlerden kişisel bilgiler istenmiş, üçüncü bölüm ise 7 alt başlık altında toplanmıştır: Okumaya Hazırlık, Yazmaya Hazırlık, Okula Hazırlık, Sesi Okuma ve Yazma, Hece, Kelime ve Cümle Oluşturma, Veli-Öğretmen İşbirliği, Varsa Diğer Sorunlar”. “Evet, Hayır, Bazen” seçenekli toplam 47 maddeden oluşan “İlk Okuma ve Yazma Değerlendirme Anketi” veli ve öğretmenlere uygulanmıştır.

Anket seçkisiz seçilen 100 birinci sınıf velisine öğretmenleri aracılığıyla uygulanmıştır. Öğretmenler için hazırlanan anket ise seçkisiz seçilen 40 sınıf öğretmenine ulaştırılmış ve veriler toplanmıştır. Anket sonuçlarından elde edilen veriler doğrultusunda farklı ilkokullarda birinci sınıf okutan öğretmenler ile yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmış, bunun sonucunda velilere ne tür sorular sorulacağı konusunda bir çerçeve oluşmuştur. İlk okuma ve yazma öğretimi programı da incelenmiş ve ilk okuma yazma öğretim süreci göz önüne alınarak birincil veri kaynaklarından olan yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır. Hazırlanan Veli Görüşme Formu, kapsam ve yapı geçerliliği açısından ölçme değerlendirme ve eğitim bilimleri alanında uzman kişilerle paylaşılmış, dönütler doğrultusunda yeniden düzenlenerek son şeklini almıştır. Form, ankete katılan 100 veli arasından seçkisiz olarak belirlenen 5 veli ile yürütülmüştür. Elde edilen bulgular sadece görüşme yapılan velilere göre yorumlanmış olup herhangi bir genelleme yapılmamıştır. Görüşme süresince araştırmacı kesinlikle velileri yönlendirici ifadeler kullanmamıştır.

2.2.2. İlk Okuma Yazma Veli Bilgilendirme Programının Hazırlanma Süreci

Literatür taraması, anket ve görüşme sonuçlarından elde edilen veriler neticesinde birinci sınıf velilerinin İlk Okuma Yazma Öğretimi (İÖYÖ) sürecinde karşılaştıkları sorunlar “sıklıkla karşılaşılan sorunlar” ve “daha az sıklıkta karşılaşılan sorunlar” olarak sınıflandırılmıştır. Araştırmacı tarafından hazırlanacak olan programın İÖYÖ sürecinin hangi boyutlarını kapsayacağı Talim Terbiye Kurulunda yayınlanan ilk okuma ve yazma öğretim süreci ve aşamaları, ilk okuma ve yazma öğretimi üzerine yayınlanan basılı kaynaklar, İÖYÖ üzerine yapılan akademik çalışmalardan elde edilen verilerden yola çıkılarak saptanmıştır. İÖYÖ süreci bir bütün olarak düşünüldüğünde velilerin en az biri İÖYÖ sürecinde bir sorun yaşadıklarını ifade ettikleri için veliler için hazırlanan programda da İÖYÖ sürecinin her boyutuna değinilmiş ancak daha çok sorun yaşanıldığı tespit edilen bölümlere daha fazla ağırlık verilmiştir.

“İlk Okuma ve Yazma Veli Bilgilendirme Programı”, ilk okuma yazma sürecini kapsamaktadır. Program üç aşamadan oluşmaktadır. Birinci aşamada okuma yazmaya hazırlık sürecinde velilerin çocuğunda dikkat etmesi gereken davranışlar ve verilen ev ödevlerinde dikkat etmeleri gereken noktalar üzerinde durulmuştur. Çocuğu okula hazırlama, düzenli ve düzensiz çizgi çalışmalarında çocuğunu nasıl yönlendirmesi gerektiği, çocuğun sırada oturma, defteri tutma, kalemi tutma davranışlarının nasıl olması gerektiği hakkında velilere bilgi verilmiştir. Bu aşama iki saatlik bir süreci kapsamaktadır. Programın ikinci aşamasında sesi okuma ve yazma, hece, kelime, cümle oluşturma, metin oluşturma aşamalarında öğrencide ve ev ödevlerinde dikkat edilmesi gereken hususlar üzerinde durulmuştur. Aşama iki saatlik bir süreci kapsamaktadır. Programın son aşamasında ise velilerin evde öğrenci takibini yaparken nasıl bir yol izlenmesi gerektiği, veli-öğretmen iletişiminde velilere düşen sorumluluklar, metin oluşturma, dikte çalışmaları ve noktalama işaretlerinin kullanımında dikkat etmeleri gereken hususlar üzerinde durulmuştur. Son aşama üç saatlik bir zamanı kapsamaktadır. Hazırlanan program hakkında, tez danışmanı görüşü başta alınmak üzere, eğitim bilimleri, ölçme ve değerlendirme alanlarında uzman kişilerden görüşler alınmış, dönütler neticesinde gerekli düzenlemeler yapılarak veli bilgilendirme programı son haline getirilmiştir.

Aşkale İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne başvurularak 2016-2017 eğitim öğretim yılı ilkokullar ve 1. sınıf öğrenci sayıları tespit edilmiştir. Çalışma grubu olarak iki farklı okuldan iki birinci sınıf belirlenmiştir. “Sınıf 1” 26 öğrenciden oluşmaktadır. Sınıf 1’in öğretmeni daha önce aynı okulda birinci sınıf okutmuş, üç yıllık öğretmendir. Araştırmacı, Sınıf 1’in öğretmenidir. “Sınıf 2” 24 öğrenciden oluşmaktadır. Sınıf 2’nin öğretmeni daha önce aynı okulda birinci sınıf okutmuş, altı yıllık öğretmendir. Çalışmaya 6 veli sınıf 1’den, 3 veli sınıf 2’den katılmamış olup çalışma grubu 41 veliden oluşmaktadır. MEM’in bilgisi dâhilinde araştırmacı tarafından 1. sınıf öğretmenlerine yürütülmekte olan araştırma hakkında bilgi verilmiştir.

2016-2017 eğitim öğretim yılının ilk haftası belirlenen tarihte veliler, veli bilgilendirme programına dâhil edilmiş ve süreç velilere uygulamalı olarak aktarılmıştır. Sorun tespiti ile uygulama yapılan grubun aynı olmaması çalışmanın sınırlılığını ortaya koymaktadır. Ancak çalışma grubunun eğitim durumu, cinsiyeti, yaşı, sorun tespiti aşamasında çalışılan grupla benzer özellikler gösterdiği araştırma sonucunda ortaya koyulmuştur.

Araştırmanın yürütüldüğü iki sınıfın öğretmenleri ile yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır. Görüşme formu hazırlanırken ilk okuma ve yazma öğretimi programı dikkate alınmış ve öğretmenlere ne tür sorular sorulacağı konusunda bir çerçeve oluşturulmuştur. Hazırlanan Öğretmen Görüşme Formu, kapsam ve yapı geçerliliği açısından ölçme ve değerlendirme, eğitim bilimleri alanlarında uzman kişilerle paylaşılmış ve form hakkındaki dönütler dikkate alınarak yeniden düzenlenip son şekli verilmiştir. Velilere uygulanan Veli Bilgilendirme Programı’nın içeriği dikkate

alınarak velilere ne tür sorular sorulacağı konusunda bir çerçeve oluşmuştur. İlk okuma ve yazma öğretim programı da incelenmiş ve ilk okuma yazma öğretim süreci göz önüne alınarak birincil veri kaynaklarından olan yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır. Hazırlanan Veli Görüşme Formu, kapsam ve yapı geçerliliği açısından ölçme ve değerlendirme, eğitim bilimleri alanlarında uzman kişilerle paylaşılmış ve form hakkındaki dönütler dikkate alınarak yeniden düzenlenip son şekli verilmiştir. Uygulamaya katılan iki sınıfın velileri arasından seçkisiz olarak belirlenen beşer veli ile görüşmeler yürütülmüştür.

2.3. Verilerin Analizi

Araştırma sonrası velilerle yapılan yüz yüze görüşme formu sonuçlarından elde edilen nitel verilerin çözümlenmesinde betimsel analiz kullanılmıştır. Ayrıca veli görüşlerini daha açık bir şekilde yansıtabilmek için doğrudan alıntılara da yer verilmiştir. Analizlerde veriler, betimsel analize uygun olarak araştırmada kullanılan sorular dikkate alınarak ortaya konulmuştur. Öğretmen görüşlerini daha açık bir şekilde yansıtabilmek için de doğrudan alıntılara yer verilmiştir.

3. BULGULAR

Bu bölümde, araştırma bulguları aşağıdaki alt başlıklara göre düzenlenmiştir.

3.1. Velilerden Kaynaklanan Sorunların Tespiti Aşamasında Elde Edilen Bulgular

3.1.1. Öğretmenlerle Yapılan Anket Formu Bulguları

Tablo 3: Öğretmenlerin İlk Okuma Yazma Sürecinin Veli Boyutundaki Sorunlarına Yönelik Cevapları

Okuma yazma hakkında genel düşünceler	Evet (%)	Hayır (%)	Bazen (%)
Öğrenciler okula başladığında adını soyadını bilir.	70	10	20
Öğrenciler okula başladığında anne, baba, kardeşlerinin adını soyadını bilir.	60	15	25
Öğrenciler kısa masal, öykü, tekerleme dinlemekten hoşlanırlar.	55	10	35
Öğrenciler okuduğum masalın görselini yorumlayabilir.	45	20	35
Öğrenciler okuduğum masalı anlatabilir.	30	40	30
Öğrenciler küçük kaslarını geliştirmek için etkinlikler yapabilir.	65	15	20
Boş kâğıtlara yuvarlaklar çizer.	70	10	20
Etkinlikler sırasında kalem tutuşuna dikkat eder.	50	20	30
Veli ödev olarak verilen çizgi çalışmalarını doğru şekilde yaptırır.	40	35	25
Öğrenci okula gelmekten zevk alır.	65	20	15
Veli dönem başında öğretmenle tanışır.	20	60	20
Veli okul ihtiyaçlarını karşılar.	35	30	35
Veli öğrencinin günlük çalışmalarını takip eder.	20	40	40
Veli çocuğun kişisel bilgileri hakkında öğretmeniyle yüz yüze görüşür, öğretmeni bilgilendirir.	10	55	35

Veli sesleri evde öğretmeye çalışır.	70	15	15
Veli öğrenilen her sestten sonra evde alıştırmaya yaptırır.	15	65	20
Harflerin birleştirilmesinde çocuğuna doğru şekilde yardımcı olur.	30	55	15
Veli öğrencinin sesleri hangi satır aralığına yazması gerektiğini bilir.	30	40	30
Veli çocuğuna ödevini mutlaka yaptırır.	35	35	30
Veli çocuğuna öğrendiği hecelerle ilgili alıştırmaya yaptırır.	20	45	35
Veli seslerin nasıl okunması gerektiğini ve yazılış yönlerini bilir, öğrenciyi doğru yönlendirir.	15	55	35
Veli çocuğunun öğrendiği kelimeleri evde okutur ve yazdırır.	15	55	30
Veli çocuğunun öğrendiği kelimelerle cümle yaptırır.	10	70	20
Öğrenilen sesler çoğaldıkça veli önceki sesleri tekrar ettirir.	15	60	25
Çocuğunun nasıl okuma yapacağını bilir, bu şekilde okumasına yardımcı olur.	20	60	20
Veli çocuğunun ödevini kendi yapar.	30	60	10
Evde veli desteği olmayan öğrencilerin okuma yazma geçişi zor olmaktadır.	70	10	20
Veliler öğrencilerin evdeki çalışma ve dinlenme saatlerini istenilen şekilde ayarlayamamaktadır.	75	15	10
Veliler öğrencilere yeteri kadar zaman ayırmamaktadır.	65	10	25
Veli-öğretmen işbirliğinde veli boyutunda aksaklıklar vardır.	65	10	25
Velilerin öğretmenle iletişimi veli toplantısıyla sınırlıdır.	60	25	15

Öğretmenlerle yapılan anket bulguları Tablo 3'te verilmiştir. Tablo bilgileri değerlendirildiğinde öğretmenlerin %70'i "Veli sesleri evde öğretmeye çalışır." yönergesine evet, %60'ı "Veli dönem başında öğretmenle tanışır." yönergesine hayır cevabını vermiştir. Öğretmenlerin %55'i "Veli çocuğun kişisel bilgileri hakkında öğretmeniyle yüz yüze görüşür, öğretmeni bilgilendirir." yönergesine hayır cevabını vermiştir. Öğretmenlerin %55'i "Veli çocuğunun öğrendiği kelimeleri evde okutur ve yazdırır." yönergesine, %70'i "Veli çocuğunun öğrendiği kelimelerle cümle yaptırır." yönergesine hayır cevabını vermiştir. Öğretmenlerin %60'ı "Çocuğunun nasıl okuma yapacağını bilir, bu şekilde okumasına yardımcı olur." yönergesine hayır, %70'i "Evde veli desteği olmayan öğrencilerin okuma yazmaya geçişi zor olmaktadır." yönergesine evet, %75'i "Veliler öğrencilerin evdeki çalışma ve dinlenme saatlerini istenilen şekilde ayarlayamamaktadır." yönergesine evet cevaplarını vermiştir. Öğretmenlerin %65'i velilerin öğrencilere yeteri kadar zaman ayırmadığını, %60'ı velilerin öğretmenle iletişiminin veli toplantılarıyla sınırlı kaldığını belirtmiştir.

3.1.2. Velilerle Yapılan Anket Formu Bulguları

Tablo 4: Velilerin İlk Okuma Yazma Sürecinin Veli Boyutundaki Sorunlarına Yönelik Cevapları

Okuma yazma hakkında genel düşünceler	Evet (%)	Hayır (%)	Bazen (%)
Çocuğuma okul başlamadan önce adını soyadını öğrettim.	75	10	15
Anne, baba, kardeşlerinin adını soyadını öğrettim.	70	15	15
Çocuğuma kısa masal, öykü, tekerleme okudum.	60	24	16
Çocuğuma okuduğum masalın görseli hakkında sorular sordum.	50	30	20
Çocuğuma okuduğum masalları anlattırdım.	20	65	15

Küçük kaslarını geliştirmek için etkinlikler yaptım.	30	40	30
Boş kâğıtlara yuvarlaklar çizdirdim.	36	47	17
Yaptığı etkinliklerde kalın uçlu kalemler kullandım.	22	61	17
Ödev yaptırırken kalem tutuşuna dikkat ettim.	15	74	11
Çizgi çalışmalarıyla ilgili verilen ödevlerin nasıl yapılması gerektiğini anladım, doğru şekilde yaptım.	34	26	40
Çocuğum okula başlayacağı zaman ona hediye aldım.	24	65	11
Çocuğuma okul hakkında açıklamalar yaptım.	32	58	10
Okul ihtiyaçlarını eksiksiz karşıladım.	25	55	20
Okuldan dönüşte okulda neler yaptığını sordum.	35	44	21
Çocuğumun kişisel bilgileri hakkında öğretmeniyle yüz yüze görüşmeler yaptım.	39	50	11
Çocuğumun sesleri hangi sırayla öğreneceğini biliyordum.	20	76	4
Çocuğum okuma yazma öğrenirken seslerin nasıl okunduğunu biliyordum.	26	68	6
Çocuğum okuma yazma öğrenirken seslerin nasıl yazıldığını biliyordum.	20	70	10
Okuma yazma sürecinde, güzel yazı defterinde seslerin hangi satır aralığına yazılması gerektiğini biliyordum.	21	74	5
Çocuğum ödevini yaparken yardımcı oldum, ödevlerini mutlaka kontrol ettim.	45	20	35
Çocuğuma öğrendiği heceleri sık sık tekrar ettirdim.	39	42	19
Çocuğuma öğrendiği hece ve kelimeleri bakmadan yazdırdım.	40	35	25
Çocuğuma öğrendiği kelimeleri cümle içinde kullandırdım.	26	45	29
Öğrenilen sesler çoğaldıkça önceki sesleri tekrar ettirdim.	36	46	18
Çocuğumun nasıl okuma yapacağını biliyordum, bu şekilde okumasına yardımcı oldum.	40	44	16
Çocuğum okuma yazma öğrenirken ona yardımcı olmak istedim ancak ses temelli cümle yöntemiyle okuma yazma sürecinin nasıl yapıldığını bilmediğim için istediğim yardımı yapamadım.	70	24	6
Okuma yazma sürecinde öğretmen veli iletişiminin zayıf olduğunu düşünüyorum.	65	24	11
Öğretmenler çocuklara çok ödev veriyor.	40	30	30
Çocuğumla ilgili her konuyu öğretmeniyle rahatlıkla paylaşabildim.	40	20	40

Velilerle yapılan anket bulguları değerlendirildiğinde velilerin %65'i "Çocuğuma okuduğum masalları anlattırdım." ve % 74'ü "Ödev yaptırırken kalem tutuşuna dikkat ettim." yönergesine hayır cevabını vermiştir. Velilerin %76'sı "Çocuğumun sesleri hangi sırada öğreneceğini biliyordum." ve %68'i "Çocuğum okuma yazma öğrenirken seslerin nasıl okunduğunu biliyordum." yönergesine hayır cevabını vermiştir. Velilerin %70'i "Çocuğum okuma yazma öğrenirken seslerin nasıl yazıldığını biliyordum." ve %74'ü "Okuma yazma sürecinde, güzel yazı defterine seslerin hangi satır aralığına yazılması gerektiğini biliyordum." yönergesine hayır cevabını vermiştir. Velilerin % 42'si "Çocuğuma öğrendiği heceleri sık sık tekrar ettirdim." ve % 45'i "Çocuğuma öğrendiği kelimeleri cümle içinde kullandırdım." yönergesine hayır cevabını vermiştir. Velilerin %70'i "Çocuğum okuma yazma öğrenirken ona yardımcı olmak istedim ancak ses temelli cümle yöntemiyle okuma yazma sürecinin nasıl yapıldığını bilmediğim için istediğim yardımı yapamadım." ve %65'i "Okuma yazma

sürecinde öğretmen veli iletişiminin zayıf olduğunu düşünüyorum.” yönergesine evet cevabını vermiştir.

Velilerle yapılan görüşmelerde alınan cevaplar öncelikle olduğu gibi aktarılmıştır. Görüşmenin gidişatına göre ek sorular yöneltilerek alınan cevaplar detaylandırılmaya çalışılmıştır. Görüşme yapılan velilere görüşme öncesi ses kayıt yapılacağı ancak bu ses kayıtların herhangi bir yerde ifşa edilmeyeceğine dair gerekli açıklamalar yapılmış olmakla birlikte iki veli ses kaydı yapılmasını kabul etmemiştir. Bu yüzden onlarla görüşme yapılırken kısa kısa notlar alınarak görüşme verileri kaydedilmiştir.

Görüşme yapılan 5 veliden 2’si çocuğuna okul açılmadan okul hakkında bilgi verdiğini, 2’si ilk gün çocuğu ile okulda beklediğini, 2’si okul açıldığı hafta öğretmeni ile tanıştığını, 3’ü okul kıyafetlerini eksiksiz aldığını, 1’i okul malzemelerini eksiksiz aldığını 2’si çocuğunu okula motive etmek için ona hediyeler aldığını söylemiştir. Görüşme yapılan 5 veliden 1’i Ses Temelli Cümle Yöntemi hakkında bilgisinin olmadığını, 4’ü STCY’ni komşularından duyduğunu, 1’i daha önce birinci sınıf okuyan çocuğu olduğundan dolayı STCY’ni bildiğini, 3’ü ise STCY ile okuma yazma yapıldığını bildiğini ancak yöntemin nasıl uygulandığını bilmediğini söylemiştir. Görüşme yapılan 5 veliden 4’ü çocuğu istemediği için verilen ödevleri çocuğuna yaptıramadığını, 2’si çocuğu ödevini yapmadığında okula yapılmamış gönderdiğini, 4’ü seslerin okunmasında çocuğu ile çatışma yaşadığını, 4’ü okuma yaptırırken çocuğu ile çatışma yaşadığını, 4’ü bakmadan yazdırma ödevlerini yaptırmakta zorlandığını, 4’ü öğrencinin ders programını takip etmediğini, 3’ü her gün çantasını kontrol etmediğini, 3’ü her gün malzemelerini eksiksiz göndermediğini, 3’ü ödevlerini kontrol etmediğini söylemiştir. Görüşme yapılan 5 veliden 1’i her veli toplantısına gittiğini, 3’ü öğretmen ile veli toplantısı dışında da görüştiklerini, 2’si öğretmene yazılı notlar gönderdiklerini, 1’i öğretmeni evine davet ettiğini, 2’si ise evde çocuklarıyla ilgili yaşadıkları sorunları öğretmenleriyle paylaştıklarını söylemiştir.

Öğretmenlerle yapılan anketlerden elde edilen bulgulara bakıldığında velilerin önemli bir kısmının öğretmenlerle dönem başında tanışmadıkları, çocuklarıyla ilgili kişisel ya da özel bilgileri öğretmenle paylaşmaktan kaçındıkları verilerine ulaşılmıştır. Bu verilerden hareketle velilerin öğretmenlerle bilgi alış verişinde bulunma konusunda yetersiz kaldıkları söylenebilir. Ayrıca velilerin sesleri eski sisteme göre öğretmeye çalıştıkları, evde okuldaki çalışmalarını pekiştirici yeterince çalışma yapmadıkları sonucuna varılmıştır.

Velilerle yapılan anket sonucunda velilerin önemli bir çoğunluğunun çocuklarını okula hazırlama konusunda yetersiz kaldığı, ödev yaptırırken kalem defter tutuşuna dikkat etmediği, çocuğuyla ilgili kişisel veya özel bilgileri öğretmenle paylaşmaktan kaçındığı sonucuna ulaşılmıştır. Çocuklarına yardımcı olmak istedikleri ancak ses temelli cümle yöntemiyle okuma yazma sürecinin

nasıl yapıldığı hakkında yeterince bilgi sahibi olmadıkları, veli öğretmen iletişiminin zayıf olduğu ve öğretmenlerin çocuklara çok ödev verdiği düşüncesinde oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Ayrıca velilerden kaynaklı sorunların tespiti için velilerle yapılan görüşmelerde elde edilen sonuçlar anket sonuçlarını desteklemektedir. Hem öğretmenler hem de veliler ilk okuma yazma sürecinde velilerin yetersiz kaldığını ifade etmiştir. Veliler ayrıca geniş ailede yaşamanın çocukların eğitimini olumsuz etkilediğini, eski sistemle okuma yazma öğrendikleri için yeni sistemi tam olarak anlayamadıklarını belirtmiştir. Veliler, ses temelli cümle yöntemi ile ilk okuma ve yazma sürecine yabancı kalmış, sürece yeterince dâhil olamamıştır.

3.2. İlk Okuma Yazma Veli Bilgilendirme Programının Etkililiğine Yönelik Öğretmen ve Velilerle Yapılan Görüşmelerden Elde Edilen Bulgular

Aşağıda İlk Okuma Yazma Veli Bilgilendirme Programı'nın etkililiğine yönelik olarak öğretmen ve velilerle yapılan görüşmelerden elde edilen bulgular bulunmaktadır.

3.2.1. Öğretmenlerle Yapılan Görüşme Bulguları

3.2.1.1. Öğretmenlerin “ Okuma Yazmaya Hazırlık” Kazanımlarıyla İlgili Velilerden Aldığı Dönütlere ve Öğrenci Başarılarına Yönelik Görüşleri

Sınıf 1'in öğretmeni “okuma yazmaya hazırlık” kazanımlarını pekiştirmek ve eksik öğrencilerin eksiklerini tamamlaması için noktaları birleştirip boyama, çizgileri takip etme, düzensiz çizgi ve düzenli çizgi çalışmaları, verilen masalı ailesinin çocuğuna okuması ve anlattırması, verilen görselin çocuğa anlatırılması çalışmalarını ödev olarak verdiğini söylemiştir. Bunun devamında sınıftaki iki öğrenci dışında (Bu iki öğrenciye tanı koyulmadığını ancak özel eğitime ihtiyacı olduklarını öğretmeni ayrıca ifade etmiştir.) öğrencilerin ödevlerini eksik ya da tam olarak yaptıklarını, ödevini yapmayan öğrenci olmadığını ifade etmiştir. Öğrencilerin deftere doğru noktadan başladıklarını, yazma yönünü güzel kavradıklarını, kalemi doğru tutma konusunda daha başarılı olduklarını belirtmiştir. Öğrencilere verdiği çiz-boya çalışmalarında noktaların üzerinden doğru bir şekilde geçebildiklerini ancak el kasları çok iyi gelişmeyen bazı öğrencilerin bu etkinliği yaparken biraz zorlandıklarını söylemiştir. Sınıf 1'in öğretmeni düzensiz çizgi çalışmalarıyla ilgili verdiği ev ödevlerinde genel olarak öğrencilerin başarılı olduğunu, ödevlerin özenilerek yapıldığını ve geri gönderildiğini ifade etmiştir. Düzenli çizgi çalışmalarına geçildiğinde öğrencilerin çizgiler arasına yazmakta zorlandığını ancak zamanla bu durumu kavradıklarını, öğrencilerin ödevlerine yazılan notların veliler tarafından dikkate alındığını, genel olarak velilerin ödevleri özenerek yaptırdığını söylemiştir. Sınıf 2'nin öğretmenin söylemleri, Sınıf 1'in öğretmenin söyledikleriyle

örtüşmekle birlikte okula devamsızlık yapan öğrencilerin dersleri takip etmekte zorlandığını, bazı velilerin tüm uyarılara rağmen çocuklarına gereken desteği istenilen seviyede vermediklerini, bu durumun da öğrenci başarısını olumsuz etkilediğini eklemiştir. Öğretmenlere 1. soruya ek olarak **“Daha önce okuttuğunuz 1. sınıf ile bu yıl okuttuğunuz 1. sınıfın hazırlık aşamasındaki başarılarını nasıl değerlendiriyorsunuz?”** sorusu yöneltildiğinde iki öğretmen de velilerin daha ilgili olduğunu, bu durumun öğrencilere de yansıtıldığını, bu aşamayı daha kolay ve daha başarılı geçirdiklerini ifade etmiştir.

3.2.1.2. Öğretmenlerin “Sesi Hissetme ve Tanıma” Kazanımlarıyla İlgili Velilerden Aldığı Dönütlere ve Öğrenci Başarılarına Yönelik Görüşleri

Sınıf 1’in öğretmeni “sesi hissetme ve tanıma” ile ilgili kazanımları sınıf içi etkinliklerle kazandırmaya çalıştığını, pekiştirme ve ev ödevi olarak görsellerde verilen sesi bulma, bir dizi sembol arasından verilen sesin sembolünü bulma, sesin geçtiği görselleri anlatırma, sesin sembolünü bulma ve boyatma vb. etkinlikler verdiğini ifade etmiştir. Sınıf 2’nin öğretmeni bu çalışmalara ek olarak yarım bırakılan görseli tahmin ettirip tamamlatma etkinliği verdiğini, bu etkinliği öğrencilerin evde başarıyla yaptığını, bazı öğrencilerin çizimleri iyi olmadığı için çok iyi yapamadıklarını ancak yine de çalışmayı ailelerinin değil, kendilerinin yaptığını dile getirmiştir. Sınıf 1’in öğretmeni, sesi hissetme ve kavramanın tam gerçekleşmesi için öğrencilerden verilen görsellerden içinde e sesi geçen görselleri işaretlemesini istediğini, öğrencilerin bu ödevi başarıyla yaptığını ifade etmiştir. Sesin sembolünü bulma çalışmasında başlarda daha başarılı olduğunu, verilen ses sayısı arttıkça bazı öğrencilerin seslerin sembollerini karıştırdıklarını dile getirmiştir. Sınıf 2’nin öğretmeni, öğrencilerin sesin geçtiği görselle ilgili masallar oluşturma ve anlatma çalışmasını çok sevdiklerini, evde oluşturdukları masalları sınıfta arkadaşları ile paylaşmak için can atıklarını ifade etmiştir. Sınıf 1’in öğretmeni sesi hissetme ve tanıma kazanımlarını gerçekleştirmek için sesin sembolünü bulma ve boyama ev ödevi verdiğini, öğrencilerin genelinin bu ödevi başarılı bir şekilde yaptığını ifade etmiştir. Sınıf 2’nin öğretmeni ise öğrencilerin boyama etkinliğini çok sevdiklerini, sembolü bulup boyama ile ilgili ev ödevlerini severek ve başarılı bir şekilde yaptıklarını söylemiştir. Sınıf 1’in öğretmeni, öğrencilerin sesi tanıma ve hissetme kazanımlarını sesler ilerledikçe daha başarılı bir şekilde yaptıklarını, ev ödevlerinin bazı öğrenciler dışında özenli ve başarılı yapıldığını, yapmayan velilerin de oldukça ilgisiz olduklarını ifade etmiştir. Sınıf 2’nin öğretmeni ise dönem boyunca bu aşamadaki kazanımların öğrenciler tarafından başarılı bir şekilde gerçekleştirildiğini söylemiştir. Bazı öğrencilerin ödevlerini düzenli yapmalarına rağmen kendilerini çok iyi ifade edemediklerini, ailelerin ilgili olmasına rağmen bireysel farklılıklardan kaynaklı öğrenciler arasında başarı farklılıklarının oluşabileceğini belirtmiştir. Ancak velilerle bu konuda yapılan görüşmeler sonrasında zaman zaman bu farklılıkların da en aza indirildiğini söylemiştir.

3.2.1.3. Öğretmenlerin “Sesi Okuma ve Yazma” Kazanımlarıyla İlgili Velilerden Aldığı Dönütlere ve Öğrenci Başarılarına Yönelik Görüşleri

Sınıf 1’in öğretmeni aşağıdaki ifadeleri kullanmıştır:

“ ‘e’ sesi öğrencilere öğretildiğinde 26 öğrenciden 20’si sesi istenilen şekilde yazamıyordu. Sesle ilgili verilen ev ödevini öğrencilerin 20’si yaparken diğerleri de yanlış şekilde yanlış satır aralıklarına yapıyordu. Özellikle bazı öğrenciler sesi okulda hiç yapamazken verilen ev ödevinden sonra sesi doğru şekilde yazabiliyordu. Velilerin bu şekilde destek olması öğrenme süresini de kısaltıyor.”

Sınıf 2’nin öğretmeni konuyla ilgili ifadeleri aşağıdaki gibidir:

“Öğrenciler sesi yazamadıklarında derse karşı daha isteksiz oluyordu. Yorulduğunu, yapmak istemediğini belirten öğrenciler oluyordu. Yapmamak için benimle inatlaşanlar, ağlayanlar oluyordu. Ev ödevi ve pekiştirici çalışmalar verdikten sonra sınıfta yapamayan öğrencilerden bazılarının ev ödevini başarılı bir şekilde yaptığını, sınıfa girdiğinde ödevini yapmış olmanın, başarmış olmanın mutluluğunu yüzlerinden anlayabiliyordum. Özellikle sınıfta ilk etapta çok başarılı yazamayan okuyamayan öğrenciler için ev ödevleri eğer başarılı bir şekilde yapılırsa çok fayda sağlıyordu. Bu anlamda velilerin gereken önemi gösterdiğini, harfleri doğru satır aralığına doğru şekilde yazdırmak için çaba sarf ettiklerini öğrenci ödevlerinden gözlemledim.”

Sınıf 1’in öğretmeni sesler ilerledikçe öğrencilerin sesleri doğru şekilde doğru satır aralıklarına yazmakta eskisi kadar güçlük çekmediklerini, özellikle “b” sesinden sonra verilen her sesi rahat bir şekilde yazabildiklerini belirtmiştir. Ancak sesler ilerledikçe okuma yaparken sesleri bazen birbirleri ile karıştırabildiklerini ifade etmiştir. Sınıf 2’nin öğretmeni, seslerin okunması ve yazılması aşamasında velilerin gereken ilgi ve alakayı çocuklarına (belirli birkaç veli dışında) gösterdiklerini, bu süreçte velilerin desteğini fazlasıyla gördüğünü söylemiştir. Özellikle yazmakta güçlük çeken öğrencilere velilerin destek vermesinin, ödevlerini düzenli yaptırmasının hem süreci kolaylaştırdığını hem de öğrenci başarısını artırdığını söylemiştir.

Sınıf 1’in öğretmeni “Seslerin pekiştirilmesinde velilerin çoğu sesi STCY’ne göre pekiştirmiş, önceden seslerin eski sisteme göre pekiştirilmesi sorunu yaşanmamıştır.” Şeklinde görüşünü dile getirmiştir. Sınıf 2’nin öğretmeni de bu sorunu yaşamadığını ifade etmiştir.

3.2.1.4. Öğretmenlerin “Seslerden Heceler, Kelimeler ve Cümleler Oluşturma” Kazanımlarıyla İlgili Velilerden Aldığı Dönütlere ve Öğrenci Başarılarına Yönelik Görüşleri

Sınıf 1’in öğretmeni seslerden heceler, kelimeler ve cümleler oluşturma kazanımlarını evde pekiştirmek ve eksiklikleri gidermek için şu etkinlikleri verdiğini söylemiştir: Seslerden heceler, kelimeler, cümleler oluşturma etkinliği, karışık verilen kelimelerden kurallı cümle yapma etkinliği, bulmaca, resimli dikte çalışması etkinliği, noktalama işaretlerini yerleştirme etkinliği, cümleleri kelime ve hecelere ayırma etkinliği. Sınıf 2’nin öğretmeni de benzer etkinlikleri ev ödevi olarak verdiğini söylemiştir. Her gün mutlaka ödev verdiğini, ödevlerin kontrolünü düzenli bir şekilde yaptığını ifade etmiştir. Sınıf 1’in öğretmeni, verdiği ev ödevlerini genel olarak değerlendirdiğinde; birkaç veli dışında çocuğunun ödevini hiçbir velinin yapmadığını, öğrencilerin sayfa düzeni ve temizliğine dikkat ettiklerini, noktalama işaretlerini, kesme işareti dışında, yerinde kullandıklarını, dikte çalışmalarını velilerin doğru bir şekilde yaptırdığını, bu sebeple sınıfın genelinin bakmadan yazma çalışmalarında başarılı olduklarını, cümleler yazarken kelimeler arasında parmakla boşluk bıraktırdığını, velilerin de bunu evde uygulattıklarını söylemiştir. Sınıf 2’nin öğretmeni verdiği ev ödevlerinden aldığı dönütleri şu şekilde ifade etmiştir:

“Verdiğim ödevleri bazı ilgisiz veliler dışında tüm veliler yaptırmaya çalıştı. Bazı veliler çok çabalasa da öğrenciden kaynaklanan bazı sebeplerden ötürü ödevler eksik yapıldı. Dikte çalışmalarının çok önemli olduğunu ödev kâğıtlarında ayrıca belirttim. Genel olarak dikte çalışmalarını veliler doğru şekilde yaptırmaya çalıştı. Hecelerden kelimeler, cümleler oluşturma etkinliğinde veliler hece hece okuttular. Genel olarak öğrenciler, ev ödevlerinde kelimeler, cümleler arasında boşluk bıraktılar. Okulda verilen kazanımların genel olarak evde doğru şekilde pekiştirilmesi öğrencilerin okul başarısını da olumlu etkiledi.”

3.2.1.5. Öğretmenlerin “Metin Oluşturma” Kazanımlarıyla İlgili Velilerden Aldığı Dönütlere ve Öğrenci Başarısına Yönelik Görüşleri

Sınıf 1’in öğretmeninın metin oluşturma kazanımlarını pekiştirmek için verdiği ev ödevleri hakkındaki görüşleri şöyledir:

“Verilen görseli yorumlayıp altına birkaç cümle ile ne anlatmak istediğini yazma çalışmasında öğrencilerin cümlelerinde eksikler olmakla birlikte başarılıydılar. Bakarak yazma çalışmalarında öğrencilerin yazıları oldukça özenli ve eksiksizdi. Eve verilen okuma çalışmalarında öğrenciler oldukça başarılıydılar. Hatta söylenenden daha fazla okutulduğu için öğrencilerin çoğu okuma metnini ezberleyerek geliyordu.”

Sınıf 2'nin öğretmeni ise verdiği ev ödevlerinin bazı veliler dışında özenerek yaptırıldığını, özellikle hafta sonu ödevlerinin yapılmasıyla öğrencilerin yeni seslere ve yeni etkinliklere daha istekli başladıklarını, öğrencilerin bakarak yazma çalışmalarında çok başarılı olduklarını, yazılarının düzgün ve ödev kâğıtlarının düzenli olduğunu belirtmiştir.

3.2.1.6. Öğretmenlerin “Velilerin İletişimi” Sorusu ile İlgili Velilerden Aldığı Dönütlere Yönelik Görüşleri

Sınıf 1'in öğretmeni, dönem boyunca 3 veli toplantısı yaptığını, 26 veliden 22'sinin toplantılara katıldığını söylemiştir. Toplantılar dışında velilerin çocuklarıyla ilgili sorunlarını paylaşmak için gerek telefonla gerek toplantı dışında okula gelerek iletişimi dönem boyunca kesmediğini, çocukların ödevlerinden anlamadıkları olduğunda mutlaka iletişime geçtiklerini, sınıfça yapılan etkinliklere katılmaya istekli olduklarını, çocuklarının eksiklerini tamamlamaya çalıştıklarını, velilerin de azimli ve istekli olduklarını söylemiştir. Sınıf 2'nin öğretmeni ise dönem boyunca 2 toplantı yaptığını, toplantıya 24 veliden 20 velinin katıldığını söylemiştir. Toplantının verimli geçtiğini, öğrencilerin eksik oldukları noktaları dile getirdiğini, velilerin ilgiyle dinlediğini ve eksikleri gidermek adına ellerinden geleni yaptıklarını, bazı velilerin çocuklarıyla ilgili bazı sağlık sorunlarını özel olarak paylaştıklarını, eğitim öğretimin gidişatından memnun kaldıklarını ifade etmiştir. Velilerin dönem boyunca iletişimi koparmadıklarını, telefonla, okula gelerek iletişimi sürdürdüklerini, sınıf içi sosyal faaliyetlere katılmakta istekli olduklarını ifade etmiştir.

3.2.1.7. Öğretmenlerin Daha Önce Okutulan 1. Sınıf ile Bu yıl Okutulan 1. Sınıf Veli Katılımının ve Öğrenci Başarılarının Karşılaştırılmasına Yönelik Görüşleri

Bu bölümde doğrudan alıntılara yer verilmiştir.

Sınıf 1'in Öğretmeni:

“Daha önce okuttuğum birinci sınıf da bu okuldaydı. Öğrenci profilleri hemen hemen aynıydı. Bu yıl ki velileri gerçekten tebrik ettim. Çünkü çocuklarına çok güzel yaklaştılar, ödevlerini düzenli yaptırıyorlar. Ödevleri verdiğim yönergelere göre yaptırmaya çalışıyorlar. Diğer sınıfla karşılaştığımda bu yıl ki veliler beni çok yormadılar. Öğrencilere ödevler düzenli yaptırıldığı için çocuklar arasında da çok fazla farklılıklar olmadı, bireysel farklılıklar dışında. Velilerin yönetime ve sürece bilgili başlaması ve süreci bu şekilde devam ettirmesi beni de rahatlatmış, öğrencilerin başarısını da artırdı.”

Sınıf 2'nin Öğretmeni:

“Daha önce iki kere birinci sınıf okuttum. Bu yıl gerçekten çok verimli bir yıl geçirdik. Velilerin sürece böyle dâhil olması, istekli olması, çocuklarını takip etmesi, süreçte çocuğuna doğru yardımlarda bulunulması öğretim sürecini de daha verimli hale getirdi. Dönem sonuna gelindiğinde 24 öğrenciden genel olarak hepsi okuma yazmaya geçti. Hiç hecelemeden okuyan 13 öğrenci var, diğer öğrencilerden 11 tanesi az ya da çok heceleyen olmak üzere heceleyerek okuyor. Veliler bilinçli olduğu için öğrenciler bu süreci daha az zorlanarak atlattı ve sınıfım gerek davranışları gerek başarılarıyla şu an okulun gözdesi. Bu başarıda velilerin katkısını da göz ardı etmemek gerekir.”

3.2.2. Velilerle Yapılan Görüşme Bulguları

3.2.2.1. “Dönem Başında Aldığınız Eğitimden Faydalanarak Dönem Boyunca Ne Tür Etkinlikler Yaptınız?” Sorusuna İlişkin Veli Görüşleri

Dönem başında eğitime katılan Sınıf 1 ve Sınıf 2 velileri arasından seçkisiz seçilen 5’er veli ile dönem sonunda karne günü okul müdürü ve sınıf öğretmenin bilgisi dâhilinde görüşme yapılmıştır. Görüşmeler karneler dağıtıldıktan sonra sınıfta toplu olarak yapılmıştır. Sorular 5 veliye sorulmuş, cevaplar not edilmiştir. Aynı işlem ikinci çalışma grubu velileri ile de yürütülmüştür. Ayrıca görüşmeler kayıt altına alınmıştır. Görüşmede velilerin verdiği cevaplar maddelere dönüştürülmüş ve aşağıda tablo halinde sunulmuştur.

Tablo 5: Velilerin Dönem Sonunda İlk Okuma Yazma Sürecine Yönelik Görüşleri

VELİLER	SINIF 1					SINIF 2					Toplam
	Veli 1	Veli 2	Veli 3	Veli 4	Veli 5	Veli 1	Veli 2	Veli 3	Veli 4	Veli 5	
Dikte çalışması yaptırma	X	X	X		X	X	X		X	X	8
Doğru satır aralığına yazdırma	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	10
Öğrenilen sesleri tekrar ettirme	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	10
Ödevleri kontrol etme	X	X		X	X	X		X	X	X	8
Okul çantasını kontrol etme	X			X	X	X	X	X	X	X	8
Ödevleri anlama	X	X		X	X		X		X	X	7
Ödev dışında etkinlik yaptırma	X		X	X	X	X	X	X		X	8
Öğrencinin ödevini yapmama	X	X		X	X	X	X	X	X	X	9

Öğretmenle iyi iletişim kurma	X	X		X	X	X	X	X	X	X	9
Öğretmenden memnun kalma	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	10

Tablo 5'e bakıldığında görüşme yapılan 10 veliden 8'i dikte çalışmasını yaptırabildiklerini söylemiştir. İki veliye "Siz dikte çalışması yaptıramadınız mı?" ek sorusu sorulduğunda, dikte çalışmasını bildiklerini ancak çocuklarının bu çalışmayı yaparken çok zorlandıklarını, yapmak istemediklerini, birazını yapabildiklerini ancak uzun bir zaman geçtikten sonra yavaş yavaş yapabildiklerini söylemişlerdir. Tablo 5'e bakıldığında görüşme yapılan 10 veliden hepsi ev ödevlerinde sesleri doğru satır aralığına yazdırabildiklerini söylemişlerdir. Veliler ayrıca zorlandıkları zaman dönem başında verilen "Çocuğuma Nasıl Yardımcı Olabilirim ?" broşürüne baktıklarını ifade etmişlerdir. Tablo 5'e bakıldığında görüşme yapılan 10 veliden hepsi öğrenilen sesler arttıkça eski sesleri tekrar ettirdiklerini, böylece çocuklarının sesleri iyice kavradıklarını ifade etmişlerdir. Tablo 5'e bakıldığında görüşme yapılan 10 veliden 8'i çocuklarının ödevlerini mutlaka kontrol ettiklerini söylemişlerdir. Diğer iki veliye "Siz çocuklarınızın ödevlerini kontrol ettiniz mi?" ek sorusu yöneltildiğinde, çocuklarının ödevlerini kontrol etmeye çalıştıklarını ama bazen işe dalıp çocuklarının ödevlerini kontrol edemediklerini ifade etmişlerdir. Tablo 5'e bakıldığında görüşme yapılan 10 veliden 8'i çocuklarının okul çantalarını mutlaka kontrol ettiklerini söylemişlerdir. Diğer iki veliye "Siz çocuklarınızın okul çantalarını kontrol ettiniz mi?" ek sorusu yöneltildiğinde, çocuklarının çantalarını kontrol etmeyi çoğu zaman unuttuklarını ifade etmişlerdir. Tablo 5'e bakıldığında görüşme yapılan 10 veliden 7'si çocuklarına verilen ev ödevlerini anladıklarını ifade etmişlerdir. Diğer 3 veliye "Siz verilen ödevleri anlamadınız mı ?" ek sorusu yöneltildiğinde bazı ödevleri anlamakta güçlük çektiklerini, o yüzden ödevi kendi anladıkları şekilde yaptırdıklarını söylemişlerdir. Tablo 5'e bakıldığında görüşme yapılan 10 veliden 9'u öğretmenin verdiği ödevler dışında da etkinlikler yaptırdıklarını söylemişlerdir. Veliler, "Bu etkinlikler nelerdir?" sorusuna harfleri yazdırma, okuma yaptırma, cümle oluşturma şeklinde cevaplar vermiştir. Diğer 1 veliye "Siz çocuğunuza ödev dışında neler yaptırdınız?" sorusu sorulduğunda ek çalışma yaptırmaya gerek olup olmadığını bilmediği için öğretmenin verdiği ödevlerle yetindiğini ifade etmişlerdir. Tablo 5'e bakıldığında görüşme yapılan 10 veliden 9'u çocuğunun ödevini kendisi yapmadığını, bu açıklamaya ek olarak dönem başında aldığı eğitimde bunu yapmasının çocuğuna zararı olacağını öğrendiğini belirtmiştir. Diğer 1 veliye "Siz çocuğunuzun ödevini yaptınız mı?" ek sorusu yöneltildiğinde zaman zaman çocuğunun ödev yapmak istemediğini, o zamanlarda kendisinin ödevi yaptığını ifade etmiştir. Tablo 5'e bakıldığında görüşme yapılan 10 veliden 9'u öğretmenle iyi iletişim kurduğunu düşündüğünü söylemiştir. Ayrıca çocuklarının yaşadığı sıkıntıları öğretmenleriyle paylaşmaktan çekinmediklerini, sorun yaşadıkları anda öğretmenden yardım aldıklarını ifade etmiştir. Diğer veliye "Siz öğretmenle nasıl iletişim kurdunuz?" sorusu yöneltildiğinde öğretmenle pek anlaşamadığını

söylemiştir. Tablo 5'e bakıldığında görüşme yapılan 10 veliden hepsi öğretmenden memnun kaldığını, ev ödevlerini açıklayıcı bir şekilde verdiğini, çocuklarının geldikleri durumdan memnun kaldıklarını söylemişlerdir.

4. TARTIŞMA

Çelenk'in (2005) yapmış olduğu araştırmanın sonucuna göre; destekleyici tutum içerisinde bulunan anne babaların, çocuklarının okul başarılarının yükselmesinde önemli bir faktör olduğu gözlenmiştir. Çelenk (2003), Güneş (2005), Ünüvar (2002), Tosunoğlu, Katrancı ve Akyüz (2009) tarafından yapılan araştırmaların sonuçları bu çalışmayı desteklemektedir. Yapılan araştırmada, velilerin sürece dâhil edilmesinin ve süreç hakkında bilgilendirilmesinin öğrenci başarısını olumlu yönde etkilediği görülmüştür. Yukarıdaki araştırmalardan elde edilen sonuçlar bu çalışmayı desteklemektedir.

Kırmızı ve Bıçak (2012), ilk okuma yazma sürecinde öğrenci ve velileri öğretmen görüşlerine dayalı değerlendirmiş ve velilerin "Ses Temelli Cümle Yöntemini" yeterince tanımadıkları, eksik ve yanlış bilgilerinin olduğu, çocukları da yanlış yönlendirdikleri sonuçlarına ulaşmışlardır. Araştırma sonucunda öneri olarak velilere broşür, eğitici CD'ler dağıtılabileceği üzerinde durulmuştur. Adıgüzel ve Karacabey'in (2010) ve Keskinlik'in (2005) yaptıkları araştırmaların sonuçları bu araştırma sonucunu desteklemektedir.

Dönmez'e (2006) göre veliler, öğrenciler bir an önce okuma yazmaya geçsin diye çocuğunu yanlış yönlendirmektedir. Bu sorunu ortadan kaldırmak için ev ödevi verilmemesi önerisini sunmaktadır. Ancak yapılan araştırma sonucunda velilerin eksik ya da yanlış bilgileri düzeltilirse velilerin birinci sınıf öğrenci başarısına katkı sağladığı sonucuna ulaşılmıştır.

Özbaş'ın (2013) yaptığı araştırmada, birinci sınıf velilerinin eğitime gereksinimleri olduğu, veli eğitiminin veli ile çocuk arasında olumlu bağlar kurmasına katkı sağladığı sonucuna ulaşılmıştır. Öneri olarak da okul başlamadan velilerin mutlaka "Aile Eğitimi" almaları gerektiği üzerinde durulmuştur. Bu yönüyle tez araştırmasında ulaşılan, "Ailelere verilen eğitimin öğrenci başarısını olumlu yönde etkilemekte; aile-öğretmen-öğrenci arasındaki iletişimi kuvvetlendirmektedir." sonucunu desteklemektedir.

Argon ve Kıyıcı (2012), ilköğretim kurumlarında ailelerin eğitim sürecine katılmasına yönelik öğretmen görüşlerini incelemiş ve şu sonuçlara ulaşmıştır. Ailenin eğitime katılımı öğrencinin gelişimi ve akademik başarısını artırırken, katılım düzeyi istenen düzeyde değildir. Bu durum öğretmenin performansını ve motivasyonunu olumsuz etkileyip öğrencilerde davranış bozuklukları, disiplin sorunları, akademik başarısızlık, isteksizlik, yalnızlık ve güvensizlik gibi sorunlar ortaya çıkarmaktadır. Yapılan araştırma, tez sonuçlarını desteklemektedir. İlk okuma yazma sürecinde

velilerin eğitim sürecine katılması, farkındalıklarının artırılması, çocuklarına daha fazla destek olmalarını sağlamakta, bu durum öğrenci başarısına olumlu olarak yansımaktadır.

İlk okuma yazma öğretiminde ailelerden kaynaklı sorunlar incelendiğinde ailelerin yeterince destek olmamaları, ailelerin yanlış öğrenmelere sebep olmaları, öğretmenlerle yeterince iş birliği yapmamaları, eğitim seviyelerinin düşük olması ve okuma yazma bilmemeleri gibi sorunlarla karşılaşıldığı görülmektedir. Bu sorunların öğrencinin ilk okuma ve yazma sürecini daha sıkıntılı geçirdiğini ortaya koymaktadır. Çocuklar vakitlerinin büyük kısmını ailesiyle geçirdiği için, ebeveynlerin çocukların eğitiminde kilit bir rolü bulunmaktadır (Isaacs, 2012). Evdeki destekleyici okuma yazma çevresinin, okuduğunu anlama, alıcı kelime bilgisi ve diğer dil becerileri ile anlamlı olarak ilişkili olduğunu belirtmektedir. Yine ailelerin desteği kadar önemli olan bir nokta, verilen desteğin doğru olmasıdır. Araştırmamızda birçok öğretmen ailelerin sesleri yanlış öğrettiğini ifade etmiştir. Aynı sorun farklı birçok çalışmalarda da (Adıgüzel ve Karacabey, 2010; Yiğit, 2009) tespit edilmiştir.

5. SONUÇ

İlk okuma ve yazma öğretimi çocuğun başarılı bir akademik benlik algısı geliştirebilmesi için son derece önemli bir öğretim basamağıdır. Okul ile birlikte disiplinli bir öğretimin başladığı birinci sınıfta, öğrenciler okula büyük bir heves ve istekle başlarlar. Öğretim süreci içerisinde çocuktaki bu istek ve arzuyu gerek öğretmenin yaklaşımı, gerek ailenin tutumu gerekse öğrencinin özellikleri etkiler.

Aile, eğitim ve öğretimin temellerini atarken disiplinli öğretimin başladığı birinci sınıfta da çocuğuna gereken desteği göstermeli, çocuğunun başarılı bir akademik benlik algısı geliştirmesine doğru adımlar atarak katkı sağlamalıdır. İlk okuma ve yazma öğretim süreci öğretmen, veli, öğrenci üçlüsünün işbirliği ile başarıya ulaşabilecek bir süreçtir. Bu süreçte veliler her ne kadar çocuğuna yardımcı olmaya çalışsa da ilk okuma yazma öğretiminin nasıl gerçekleştiğini bilmediğinde çocuğuna gereken yardımı gösteremeyebilir ya da yanlış yönlendirmelerde bulunabilir. Bu durum öğrencinin öğrenme sürecini sekteye uğratar ve öğrencinin başarılı akademik benlik algısı geliştirmesini olumsuz etkiler.

Öğrencilerinin velileri ilk okuma yazma eğitim programı alan öğretmenlerle yapılan görüşmeden şu sonuçlar elde edilmiştir. Hazırlık aşamasında verilen ev ödevlerinin genel olarak öğrenciler yapmıştır. Öğrencilerin defter ve kalem tutma davranışını evde de pekiştirilmiştir. Velilerin tamamına yakını çiz boya ve çizgi çalışmalarıyla ilgili ödevlere gereken özeni göstermiş, çizgi çalışmalarının doğru satır aralığına yapılmasına dikkat etmiştir. Okulda çizgi çalışmalarında başarılı olamayan bazı öğrencilerin ev ödevi ile birlikte bu etkinlikte daha başarılı oldukları

belirtmiştir. Sesi hissetme ve tanıma ile ilgili verilen ev ödevlerinin öğrenciler tarafından yapıldığı belirtilmiştir.

Öğretmenler, sesi okuma ve yazma aşamasında ev ödevlerinin çok işe yaradığını, ilk ses öğrenildiğinde sınıfın çoğunun bu sesi doğru şekilde doğru satır aralığına yazmadığını, ev ödevi verildikten sonra öğrencilerin çoğunun sesi daha başarılı yazdıklarını, bu durumun öğrencileri sınıfta motive ettiğini ve başarılarını artırdığını ifade etmiştir. Öğretmenler, velilerden tamamına yakınının çocuklara eski sisteme göre harf öğretmeye çalışmadığını, çocukların hiçbirinin sesleri eski sisteme göre okumadığını ifade etmiştir. Öğretmenler, bazı velilerin çocuklarına gereken önemi gösterdiği halde istenilen başarının elde edilemediğini, bu durumun öğrencinin bireysel farklılıklarından kaynaklandığını vurgulamıştır. Öğretmenler, sınıfın tamamına yakınının verilen ev ödevlerinde hece, kelime ve cümleler arasında boşluk bıraktığını, noktalama işaretlerini yerinde kullanmaya özen gösterdiğini, özellikle hafta sonu çalışmalarının, öğrenciler yeni sese geçtiğinde, katkı sağladığını vurgulamıştır. Öğretmenler, velilerin tamamına yakınının dikte çalışmalarına özen gösterdiklerini ancak öğrencilerin bu etkinlikte biraz yavaş ilerlediklerini ancak bakarak yazma ile ilgili ev ödevlerini severek ve isteyerek yaptıklarını, sayfa süslemeleri yaptıklarını ifade etmiştir. Öğretmenler, velilerin tamamına yakınının dönem boyunca öğretmenle iletişim halinde olduklarını, anlamadıkları yerleri hemen telefonla bildirdiklerini, sınıf etkinliklerine katılmaya istekli olduklarını vurgulamıştır.

Öğretmenler, daha önce aynı okulda okuttukları birinci sınıf ile bu yıl okuttukları birinci sınıf öğrenci başarıları arasında farklar olduğunu, bu öğrencilerin daha istekli olduğunu, okuma yazmaya daha erken geçtiklerini, velinin sürece daha aktif katıldığını, dönem sonunda çocukların tamamına yakınının okuma yazmaya geçtiğini ifade etmiştir. Ayrıca velinin öğrencileri doğru yönlendirmesi ile okul kaygılarının azaldığı, başarılarının arttığı öğretmenler tarafından vurgulanmıştır. Araştırma sonuçları birinci sınıf velilerinin süreç hakkındaki farkındalıklarının okuma yazma öğretiminde öğrenci başarısını etkilediğini, velilerin çocuklarını doğru yönlendirmeleri öğrencileri psikolojik olarak da olumlu etkilediğini, yapabiliyorum algısı geliştirmelerine katkı sağladığını göstermektedir.

İlk okuma yazma eğitim programı alan velilerle yapılan görüşmede elde edilen sonuçlar şu şekildedir. Velilerin çoğu çizgi çalışmalarını ve ses çalışmalarını doğru satır aralığına yazdırdıklarını, öğrenilen sesleri tekrar ettirdiklerini, ödevleri genel olarak anlayabildiklerini, ödev dışında da etkinlik yaptırdıklarını, çocukların ödevlerini kendilerinin yapmadıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca çocuklarının ödevlerini kontrol ettiklerini, akşamdan okul çantalarını kontrol ettiklerini ifade etmişlerdir. Öğretmenle dönem boyunca iyi bir iletişim kurduklarını, öğretmenden memnun kaldıklarını vurgulamışlardır. Aldıkları eğitimin onlara süreçte kolaylık sağladığını belirtmişlerdir. Araştırmaya katılan velilerin aldıkları eğitim, velileri sürece daha aktif katmış, farkındalıklarını artırmıştır.

Araştırmada elde edilen sonuçlar Erzurum ili Aşkale ilçesinde uygulama yapılan sınıf, veli, öğrenci ve öğretmenlerini kapsamaktadır. “İlk Okuma Yazma Veli Bilgilendirme Programı” daha geniş kapsamlarda dönem başında velilere uygulanabilir. Ayrıca Milli Eğitim Bakanlığı ile bağlantı kurularak bu eğitime katılmak velilere zorunlu tutulabilir. Veliler için hazırlanan ilk okuma ve yazma eğitim programı detaylandırılarak, daha geniş zamanda, rehber öğretmenin de katılımı ile geliştirilebilir. Bu programa matematik dersi kazanımları da eklenerek velilerin ilk okuma ve yazma sürecine yönelik farkındalıkları artırılabilir. Nasıl ki MEB tarafından dönem başında birinci sınıf öğrencilerine uyum kitapları hazırlanıp dağıtılıyorsa veliler için de uyum kitabı ve CD’si hazırlanıp; tüm birinci sınıf velilerine dağıtılabilir. Ailelerin de haftanın belirli günlerinde çocuğu ile ilk okuma ve yazma derslerine katılması velileri sürece daha aktif katabilir. Velilerin derslere katılımı, öğrenci-öğretmen- veli iletişimini nasıl etkileyeceği araştırılabilir. Böyle bir uygulamanın öğrencilere nasıl bir geri dönüt sağlayacağı araştırılabilir.

KAYNAKLAR

- Adıgüzel, A. ve Karacabey, F. (2010). Sınıf öğretmenlerinin ilk okuma yazma öğretiminde karşılaştıkları sorunlar. *E- Journal of New World Sciences*, 4(3).
- Ahioğlu, Ş. (2006). *Öğretmen ve veli görüşlerine göre farklı sosyoekonomik düzeydeki ailelerin ilköğretim birinci sınıf öğrencilerinin okuma yazma sürecini etkileme biçiminin değerlendirilmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi> adresinden edinilmiştir.
- Argon, T. ve Kıyıcı, C. (2012). İlköğretim kurumlarında ailelerin eğitim sürecine katılımlarına yönelik öğretmen görüşleri. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19, 80-95.
- Balcı, A. (2005). *Sosyal bilimlerde araştırma*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Çelenk, S. (2003). Okul başarısının ön koşulu: okul aile dayanışması. *İlköğretim-Online*, 2 (2), 28-34.
- Çelenk, S. (2005). *İlk okuma- yazma programı ve öğretimi*. Ankara: AnıYayıncılık.
- Çelenk, S. (2006). *Etkinlik temelli ilk okuma ve yazma öğretimi*. İstanbul: Morpa.
- Çepni, S. (2009). *Araştırma ve proje çalışmalarına giriş*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Güleryüz, H. (2004). *Türkçe ilk okuma yazma öğretimi kuram ve uygulamaları*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Gündüz, F. ve Çalışkan, M. (2013). 60-66, 66-72, 72-84 aylık çocukların okul olgunluk ve okuma yazma becerilerini kazanma düzeylerinin incelenmesi. *International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8(8), 379-398.
- Güneş, F. (2005). *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi*, sayı 69, 52-55.
- Güneş, F. (2007). *Ses temelli cümle yöntemi ve zihinsel yapılandırma*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Isaacs, B. (2012). *Understanding the Montessori approach, early years education in practice*. London: Routledge.
- Karaçay, B. (2011). Okuyan beyin. *Tübitak Bilim ve Teknik Dergisi*, 526, 20-27.
- Keskinkılıç, K. (2005). *İlk okuma yazma öğretimi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kuş, E. (2003). *Nitel nitel araştırma teknikleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- M.E.B. (2005). *İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı*. Ankara: T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı.

- Ogano, J. A. (2012). Teaching learners with reading and writing problems in the classroom: an interview study with teachers in Norwegian schools. Master's thesis. Oslo University, Norway.
- Öz, F. (2005). *Uygulamalı ilk okuma yazma öğretimi* (5.baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Özbaş, M. (2013). İlköğretim okulu yöneticilerinin ilköğretim birinci sınıf ailelerinin okul yaşamına katılım eğitimi konusundaki görevlerine ilişkin veli algıları. *Eğitim ve Bilim*, 38(170), 62-78.
- Strickland, D. S. & Riley-Ayers, S. (2006). Early literacy: Policy and practice in the preschool years.
- Tosunoğlu, M., Aköz, Y. ve Katrancı, M. (2009). Sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre ilk okuma yazma öğretiminde başarıyı etkileyen faktörler. *Millî Eğitim Dergisi*, 183, 68-79.
- Ünüvar, P. (2002). *Burdur ili ilköğretim okullarında ilk okuma ve yazma öğretiminde karşılaşılan sorunlar*. (Yüksek Lisans Tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi> adresinden edinilmiştir.
- Yiğit, V. (2009). *Ses temelli cümle yöntemi ile ilk okuma yazma öğretim sürecinde karşılaşılan güçlükler ve bu güçlüklerle baş etme stratejilerinin belirlenmesi: (Şırnak ili örneği)*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Adana.